

GEMEENTERAAD

Datum raadsvergadering : 10 maart 2016

Punt : 11

Onderwerp : **Toekomst Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân**

Portefeuillehouder : T. van Mourik

Afdeling : Welzijn

Vragen bij : drs. J.K. Ijkema

Voorstel

1. In de fusiedocumenten het advies aan de nieuw te vormen gemeente Waadhoeke op te nemen om per 1 januari 2020 het Sociale Domein onder directe gemeentelijke sturing te brengen.
2. In de verdere opbouw van de nieuwe gemeentelijke organisatie hiermee rekening te houden.
3. Om meer sturingsmogelijkheden te realiseren vanuit de gemeenten de beleidskant van de Gemeenschappelijke Regeling op zo kort mogelijke termijn, tenminste voor 31-12-2016, onder directe gemeentelijke sturing te brengen.
4. Met betrekking tot het advies genoemd onder 1 de opdracht te verlenen aan de stuurgroep om verschillende scenario's en hun juridische en financiële consequenties in kaart te brengen als onderlegger voor definitieve besluitvorming door de gemeenteraad van de nieuwe gemeente Waadhoeke.
5. Het hiervoor onder 1 en 3 gestelde, kenbaar te maken aan het bestuur van de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân.

Inleiding

Per 1 januari 2018 zal de fusiegemeente Waadhoeke een feit zijn. De gemeenten Franekeradeel, Menameradiel en het Bildt zullen worden opgeheven. Deze drie gemeenten participeren nu in een aantal samenwerkingsverbanden met betrekking tot de taken en uitvoering van het Sociaal Domein. De gemeenschappelijke regeling Noardwest Fryslân (de Dienst) is hierin een belangrijke. De Dienst heeft op het ogenblik 7 deelnemende gemeenten (de drie genoemde gemeenten, evenals de gemeenten Harlingen, Vlieland, Terschelling en Leeuwarderadeel). De gemeente Leeuwarderadeel treedt in verband met haar fusie met de gemeente Leeuwarden per 01-01-2018 uit. Eén van de beoogde gevolgen van het besluit tot fuseren, genomen in 2013, was het opheffen van de Dienst per de datum van de fusie.

Probleemstelling

Het Sociale Domein is intussen voor gemeenten ingrijpend veranderd. Het is door de recente decentralisaties dé kernactiviteit van de lokale overheid. Juist de meest kwetsbare inwoners zijn door de decentralisaties afhankelijk van het gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. De dominantie van het sociaal domein in de gemeentelijke begroting en in het totale takenpakket van de gemeente maakt, dat die praktijk zo dicht mogelijk bij de gemeente moet worden belegd. Dit is ook de reden waarom de gemeenten eerder al ervoor kozen om de Gebiedsteams onder directe aansturing van de gemeente te plaatsen.

Door de komst van de decentralisaties is de noodzaak tot versterking van democratische controle en invloed op beleid en uitvoering door de gemeente dus alleen maar groter geworden. De redenen om het sociaal domein rechtstreeks bij de gemeenten onder te brengen zijn ten opzichte van 2013 alleen nog maar versterkt.

Het voorstel wat voorligt is echter dit niet per 2018 toe doen, maar per 2020:

- De transitie van het Sociaal Domein is per 01-01-2015 een feit. Om dit te realiseren is veel werk verzet, maar het werk is hiermee niet klaar. Het transformatieproces, gericht op het realiseren van de beoogde inhoudelijke effecten van de stelselwijziging is in volle gang. Hierbij gaat het om ander gedrag van professionals en burgers, andere cultuur bij instellingen en professionals, andere werkwijzen en vooral ook het anders met elkaar omgaan tussen burgers/cliënten, professionals, instellingen en gemeenten. Er zijn al stappen gezet in dit proces, maar de komende jaren moeten er nog vele stappen worden genomen. Hierbij moet nog veel werk worden verzet door medewerkers van de Gebiedsteams, de frontoffice en medewerkers van de Dienst, de backoffice.
- Daarnaast is de actuele situatie, dat de komende jaren ook veel aandacht van de fusiepartners uitgaat naar de samenvoegen van de gemeentelijke organisaties in het kader van de aanstaande herindeling. Een enorme operatie waarbij we niet moeten vergeten dat we (ver)bouwen met de winkel open. De dienstverlening richting de burger gaat gewoon door en mag hiervan geen hinder ondervinden. Een enorme opgave, die een uitdaging op zichzelf is.

Het gelijktijdig ineenschuiven van beide processen, betekent feitelijk een reorganisatie binnen een herindelingsproces. Dit dreigt een onbeheersbaar proces te worden en dat risico moeten wij de samenleving én onze medewerkers niet willen aandoen. Dit sluit ook aan bij één van de uitgangspunten van ons Plan van Aanpak fase 3 voor de fusie, te weten dat er tijdens realisatie van de nieuwe organisatie geen reorganisaties plaatsvinden.

Argumenten

1. Het Sociaal Domein is de kernactiviteit van de gemeente geworden.

Het gaat niet om een kernactiviteit alleen; de drie decentralisaties van zorg, werk en jeugd dragen grote beloftes met zich mee. Ze beloven vernieuwing van het sociale domein, vernieuwing van de wijze waar op het georganiseerd is en vernieuwing van de rol die burgers erin spelen. Essentieel is dat de democratische controle en invloed op het beleid en uitvoering zo groot mogelijk zijn. Dit in een zo'n integraal mogelijk opererende organisatie. Zo slagen we het beste erin om complexe maatschappelijke vraagstukken excellent mogelijk op te lossen. Dit kan door het volledige Sociaal Domein onder directe gemeentelijke sturing te brengen.

2. Het Sociaal Domein moet in 2020 gemakkelijk in de bestaande organisatiestructuur zijn in te passen.

Binnenkort wordt in het kader van de fusie een notitie 'managementfilosofie en hoofdstructuur' geschreven. Hierbij wordt de basis gelegd voor het functioneren van de nieuw te vormen organisatie. Dit moet zodanig gebeuren dat het Sociaal Domein gemakkelijk in de nieuwe structuur is in te passen.

3. Het is van belang dat de beleidsvoorbereiding weer zo dicht mogelijk bij de gemeente komt te liggen.

Gelet op eerdere uitspraken is het noodzakelijk dat gemeenteraden zo snel mogelijk weer zelf gaan over het beleid in het sociaal domein. De dominantie van het sociaal domein in de gemeentelijke begroting en in het totale takenpakket van de gemeente maakt, dat die praktijk zo dicht mogelijk bij het gemeentebestuur moet worden belegd. Onder directe aansturing derhalve; dit is overigens de reden waarom de gemeenten eerder al ervoor kozen om de Gebiedsteams onder directe aansturing van de gemeente te plaatsen. Daarmee bevindt de spil van ontwikkelingen in het sociaal domein zich onder gemeentelijke regie.

Naast uitvoering onderstreept de afhankelijkheid van de meest kwetsbare inwoners echter ook de noodzaak tot versterking van democratische controle en invloed op beleid door de gemeenteraad. Aan een GR kleven wat dat betreft bezwaren die door de recente ontwikkelingen steeds zwaarder gaan wegen. Deze zijn naar ons idee niet volledig weg te nemen in een samenwerkingsverband.

Daarom kiezen de colleges ervoor om tot een principiële heroverweging te komen.

Dit kan geregeld worden zonder dat de GR ontbonden hoeft te worden. De regeling kan worden aangepast zodat de beleidsontwikkeling uit de GR wordt gehaald en wordt teruggelegd bij de gemeente.

4. De definitieve consequenties van het opheffen van de GR zijn nog niet voldoende duidelijk en helder. Op dit moment nog niet goed te overzien welke scenario's er ontstaan voor uittreding dan wel liquidatie van het samenwerkingsverband. Dit betreft dan met name de juridische, personele en financiële gevolgen. Uit oogpunt van zorgvuldig omgaan met mensen en schaarse middelen vergt een dergelijk traject tijd en veel overleg. Het uiteindelijke doel is de we er als partijen er in gezamenlijkheid uitkomen. Daarin zal aan de andere deelnemers in de GR de nodige ruimte moeten worden geboden om tot een oordeel te komen. Fasering van het proces leidend tot uittreding dan wel liquidatie van de GR ligt dus voor de hand; zonder dat brengen wij de transformatie in het sociaal domein en continuïteit van het fusieproces in gevaar.

Kanttekeningen

Punt 3 impliceert dat voor de tussenliggende tijd wél gekomen wordt tot innovatie van het samenwerkingsverband en dus een aanpassing van de GR.

Aanpak/organisatie

Na goedkeuring van de raden, krijgt de stuurgroep de opdracht om de beslispunten verder uit te werken.

Financiën

Niet van toepassing

Juridische grondslag

WGR, gemeentewet

Communicatie

De stuurgroep rapporteert de voortgang aan de betrokken raden.

Bijlagen

Op de drempel van Waadhoeke; een keuze maken over samenwerking in het sociaal domein

Menaam, 16 februari 2016

Burgemeester en wethouders van Menameradiel,
de secretaris, de burgemeester,